

Angleži invadirali francosko luko

Razdejali so več vojaških naprav in se nato vrnil domov. Ameriška torpedna čolna napadla japonsko bojno ladjo v filipinskih vodah. General MacArthur se sestane s premierji avstralskih provinc. Ruske čete nasakakujejo nemške pozicije v smolenskem sektorju

London, 23. apr.—Angleži so zjutraj invadirali francosko pristaniščno mesto Boulogne, ki je oddaljeno 30 milj od angleškega obrežja, razpršili nemške vojske, razdejali več vojaških naprav in se potem ukrcali na bojno ladjo, ki jih je odpeljala nazaj preko Doverske ožine. Uradno sporočilo pravi, da niso izgubili nobenega moža.

Nemške straže so bile iznenadene in sploh niso šle v akcijo. Nemava se, da prevladuje med ameriško vojsko bojazen pred invazijo evropskega kontinenta po nemških četah.

Hitler je poslal nove vojaške divizije v Francijo, nizozemske divize in na Norveško in odredil ojačanje obrambe na obrežju. Naciji vidijo možnost angleško-ameriškega sunka na zaledeno ozemlje preko Rokavškega prelama. Maršal Gerd von Rundstedt je v času, ko so Angleži invadirali francosko luko, ogleval udربة na holandskem obrežju, sto milj severno od Boulogne.

Washington, D. C., 22. apr.—Ameriška torpedna čolna sta napadla in "morda" potopila japonsko križarko v bližini filipinskega otoka Cebu, poročata morarjni departament. Križarko so premijali štiri rušilci, ko je bila napadena.

Vojni departament pravi, da je kompanija B od bataljona tankev ilinoiske državne garde, katero so tvorili vojakji iz Maywooda, čikaškega predmestja, s ameriški vojaškimi enotami, katere so Japonci ujeli na filipinskem polotoku. Trije člani in 104 mož obrežne artiljerije, novomehiške državne garde, je resilo s polotoka in zdaj se nahajajo na Corregidorju, otoški utrditvi. Druge enote, katere so Japonci ujeli, so iz Wisconsinia, Minnesote, Kentuckija, Kalifornije, Washingtona in Misourija.

Koliko vojakov je tvorila vsaka enota, ni znano, toda domneva se, da je vsaka imela 700 do 800 mož.

Japonski topovi in bombniki vedno bombardirajo Corregidor in trdnjavi Fort Hughes in Fort Drum. Uradni komunikacije pravi, da bombe, katere so vrgli Japonci, niso povzročile velike škode.

New Delhi, Indija, 22. apr.—Angleži in britske čete, ki so izvajale prvo veliko zmago z okupacijo Yenangyuanga, oljnjega središča v Burmi, drže svoj vrto med goro Popo in reko Irrawady. Britska posadka 7000 vojakov se je izmuznila iz pasti.

Britski komunikacije potrjujejo poročila, da so se kitajske vojaške enote združile z britskimi četami v Burmi. Tem poveljuje ameriški general Joseph W. Stilwell.

London, 22. apr.—Japonci so priznali zmago na morju in se pripravljajo za napad na otok Cejlon na Indijskem morju. Tu pričakujejo, da se bo velika ofenziva kmalu pričela.

Ob tem otoku je velika britska mornarična baza. Izgleda, da je japonska strategija izolacija Indije. Japonske ladje se zbirajo na Indijskem morju in pripravljajo na akcijo.

Melbourne, Avstralija, 22. apr.—General Douglas MacArthur,

Zatiranje opozicije na Norveškem

Sto oseb aretiranih v Oslu

Stockholm, Švedska, 22. apr.—Nacijska tajna policija je aretirala čez sto prominentnih oseb v Oslu in jih pridržala kot talce, se glase sem dospela poročila iz zanesljivih virov. Aretacije so povezane z zatiranjem opozicije proti nacijem na Norveškem.

Nemški krogi so pojasnili, da so bile aretacije izvršene po begu treh Norvežanov iz koncentracijskega taborišča. Ubežniki so streljali na vojaškega stražnika in ga ranili.

Pričakuje se, da bodo naciji uveljavili nadaljnje drastične ukrepe, da zatrejo odpor na Norveškem, ki je v nekaterih slučajih zavzel obliko odprte revolte. To se očituje iz govora, ki ga je imel Josef Terboven, Hitlerjev komisar na Norveškem, v Oslu, ko je tja dospel nov nemški policijski načelnik.

Terboven je v svojem govoru svaril norveške učitelje pred posledicami, ki pridejo, če ne bodo kooperirali z nacij, zaeno pa je izrekel grožnje, da bodo uporniki strogo kaznovani.

London, 22. apr.—Vest iz Moskve pravi, da se je veliko število vojakov dezertiralo iz nemške armade na Norveškem in da se skrivajo v gorovju. Grupa dezertirjev je nedavno navalila na skladišče živeža v bližini Narvika. Okupacijske oblasti so razpisale nagrade za prijetje dezertirjev.

London, 22. apr.—Vest iz Moskve pravi, da se je veliko število vojakov dezertiralo iz nemške armade na Norveškem in da se skrivajo v gorovju. Grupa dezertirjev je nedavno navalila na skladišče živeža v bližini Narvika. Okupacijske oblasti so razpisale nagrade za prijetje dezertirjev.

Odpor proti odpravi zaprte delavnice

Green in Murray oplazila organizacije tovarnarjev

Washington, D. C., 22. apr.—William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, in Philip Murray, predsednik Kongresa industrijskih organizacij, sta udarila po Zvezi ameriških tovarnarjev, ker pritiška na kongres in vodi kampanjo za odpravo zaprte delavnice. Podala sta skupno izjavo v obzornost kampanje.

Joseph A. Padway, glavni pravni svetovalec ADF, je istočasno oplazil pomožnega justičnega tajnika Thurmana Arnolda, ker agitira za raztegnitev protitrušnega zakona, da bi ta kril tudi delavske unije. Padway in Charles H. Tuttle, pravni svetovalec tesarske unije ADF, sta udrhala po Arnoldu pri zaslišanju pred kongresnim odsekom za justične zadeve.

Green in Murray sta izjavila, da tovarnarji še niso doprinesli tako velikih žrtev k vojnim naporom Amerike kot jih je organizirano delavstvo. Ono se je odpovedalo stavlki kot sredstvu za izvojevanje svojih zahtev in izreklo za mirno izravnavo vseh konfliktov, ki se pojavijo med unijami in delodajalci.

Spor med Hitlerjem in Mussolinijem?

Moskva, 22. apr.—Uradna časninarska agencija Tass poroča o novem sporu med Hitlerjem in Mussolinijem, ki je nastal kot posledice pritiska iz Berlina, naj takoj izroči kontrolo nad operacijami italijanske bojne mornarice nacijem in polje podataka agentura citira poročilo o sporu, katerega je prejela iz Zeneve, Švica. To omenja, da so se odnosa med Italijo in Nemčijo poslabšali, odkar je Pierre Laval prevzel vodstvo francoske vlade.

FRANCOZI POZVA NI V REVOLTO PROTI LAVALU

Japonska dobi nadaljnje francoske parnike EKSEKUCIJE T ALCEV V ST. NAZAIRU

Washington, D. C., 22. apr.—Državni tajnik Cordell Hull je sruširal francoskemu ljudstvu, naj revoltira proti režimu premierja Pierra Laval in dejanski kooperaciji med Francijo in osiščem. Hull je omenil izjavo, katero je podal v juniju preteklega leta.

"Videli bomo, ali bo francoski narod odobril politiko vlade in pomagal Hitlerju v naporih, da porazi Veliko Britanijo in dobi kontrolo nad morji," je rekel Hull v tisti izjavi. "Preprečitev te možnosti je v interesu Francije in Amerike."

Hull in predsednik Roosevelt opazujeta razplet dogodkov v Vichyju in Parizu, ker so se že pokazala znamenja, da bo Laval pognal Francijo v vojno na strani osišča, da dobi nazaj kolonije, katere zdaj kontrolirajo svobodne francoske čete, katerih poveljnik je general Charles de Gaulle.

London, 22. apr.—Dopisnik lista Times poroča, da bo Francija izročila nadaljnje parnike s tonazno 50,000 ton Japonski. Prejšnja vest se je glasila, da je Japonska že dobila šest francoskih tovornih parnikov s tonazno 50,000 ton.

Vsi ti parniki so se nahajali v lukah francoske Indokine, ko je Japonska napovedala vojno. Dopisnik londonskega lista pravi, da sta kupčijo glede izročitve parnikov sklenila z Japonsko Petain in admiral Darlan. Angleške avtoritete so prepričane, da kupčija je ustvarila možnost izročitve drugih francoskih parnikov Nemčiji in Italiji za prevažanje vojaških čet v Libijo.

Vichy, Francija, 22. apr.—Nacijske okupacijske avtoritete so naznanile eksekucijo 20 francoskih talcev v St. Nazairu. Trideset talcev je bilo prej ustreljeno v Rouenu in ista usoda čaka nadaljnjih 80 talcev, ako ne bodo sabotažniki nemškega vojaškega vlaka prijeti do četrta, tisoč talcev pa bo deportiranih.

Nove nacijske represalije so prišle, ko je Laval prevzel vodstvo vlade. On je v svojem prvem govoru po radiu po prevzetju vlade povedal francoskemu ljudstvu, da bo vodil politiko zblizanja in kooperacije z nacijsko Nemčijo. Laval je sinoči odpotoval v Pariz, kjer bo konferiral z Nemci.

Španija obljubila pomoč Nemčiji

Madrid, 22. apr.—Diktator Franco je obljubil, da bo poslal armado milijon mož na pomoč Nemčiji v borbi proti Rusiji, če bo treba. Zadevno izjavo je podal zunanj minister Ramon Serrano Suner v razgovoru z nekim danskim časnikarjem. Suner je citiral Francovo izjavo, da je Španija pripravljena poslati armado v Rusijo, če se bo pokazalo, da Hitler ne bo mogel zlomiti sovjetske oborožene sile in storila vse, da reši svet pred boljševizmom.

Nemški špion aretiran v Braziliji

Rio de Janeiro, Brazilija, 22. apr.—Kurt Fraeb, bivši nemški časnikar, je bil aretiran na obtožbo špionaže. Policija je doznala, da je on operiral tajno radiopostajo, ki je dajala informacije nemškim podmornicam o odhajanju parnikov iz brazilskih luk. Poleg Fraeba je policija aretirala 25 drugih Nemcev na obtožbo špionaže.

Domače vesti

Nadaljnji pionir odšel

Milwaukee.—Dne 16. aprila je umrl Martin Koce, star 69 let in rojen v Starem trgu pri Poljanah v Beli Krajini. Bil je krojač po poklicu in v Ameriki je bival 43 let. Iz starega kraja je najprvo prišel v Calumet, Mich., odkoder se je preselil v Kansas City in kasneje v St. Paul, Minn., zadnjih 24 let je pa živel v Sheboyganu, Wis. Zapuščalca žena. Pri podpornem društvu ni bil nobenem.

Is Clevelanda

Cleveland.—Dne 20. t. m. je v mestni bolnišnici umrl Anton Rodica, star 63 let in doma iz Šmarne pri Sežani. V Ameriki je bil 35 let in v stari domovini zapuščalca tri brate in dve sestri.

Nadaljnji podatki o pokojni člani

Radley, Kans.—Pokojna Katarina Dollar, ki je umrla 16. aprila (osem dni prej kot je bila stara 58 let)—kakor je Prosveta že poročala—je bila doma iz Ternjave, fara Krašna pri Domžalah na Gorenjskem. Pokopana je bila na pokopališču Highland Parku v Pittsburghu in njen civilni pogreb je oskrbel slovenski združni pokopni zavod.

Poljska ima armado 200,000 mož

Dve vojaški diviziji v Angliji

New York, 22. apr.—Poljska oborožena sila šteje zdaj 200,000 izvežbanih vojakov, poroča poljski informacijski urad v New Yorku na podlagi podatkov, katere je dobil od poljske vlade v izgnanstvu v Londonu.

Urad pravi, da se dve poljski diviziji, okrog 35,000 mož, nahajata v Angliji, ki sta opremljeni z modernim orožjem. Tam se nahaja tudi 12,000 poljskih letalcev, ki so sestrelili čez petsto sovražnih bombnikov, odkar so dospeli v Anglijo. Letalci so izvršili 1965 napadov na nacijska oporišča v Franciji in nemška industrijska središča.

Iz Perzije je prišla vest, da so tri poljske divizije, 60,000 vojakov, prekorčile rusko mejo na svoji poti proti Bližnjemu vzhodu. Pet nadaljnjih poljskih divizij se nahaja v Rusiji.

Vojaštvo zapusti francosko otoko

Kanada prevzame odgovornost za zaščito

Ottawa, Kanada, 22. apr.—Tu poročajo, da se je našla rešitev v Londonu glede "nevtalizacije" St. Pierra in Miquelona, francoskih otokov, katere so okupirale svobodne francoske čete pod poveljstvom admirala Emila Museliera pred nekaj tedni. Slednji bo pognal svoje čete z otokov, nakar bo Kanada prevzela odgovornost za protekcijo. Končna beseda o sporazumu bo izrečena v Washingtonu.

St. Pierre in Miquelon, majhna otoko ob ustju reke St. Lawrence, sta bila pod kontrolo Petainove vlade do 23. decembra preteklega leta. Naslednji dan je admiral Muselier pripeljal svobodne francoske čete in okupiral otoka. Prebivalci so potem pri plebiscitu z veliko večino odglasovali, da podpirajo svobodno francosko gibanje, ki ga vodi general Charles de Gaulle, toda nastale so diplomatske težkoče.

Ameriški državni tajnik Cordell Hull je obsočil okupacijo otokov po svobodnih francoskih četah in namignil, da Amerika ne bo priznala novega statusa.

Rooseveltovo program za preprečitev inflacije

Distribucija vojnega materiala

Amerika in Anglija prevzeli kontrolo

Washington, D. C., 22. apr.—Predsednik Roosevelt je sestavil najboljši drastičen protinflacijski program v zgodovini Amerike, ki bo predložil kongresu prihodnji ponedeljek. Program bo morda revidiran pred predložitvijo, toda glavne točke ostanejo.

Program določa 99-odstotni davek na vse profite korporacij, ki znašajo več kot šest odstotkov, toda tudi ti so podvrženi normalnemu obdavčenju.

Omejitev dohodkov posameznikov na \$25,000 do \$50,000, ostali pa gredo vladi.

Postavitev stropa nad cenami blaga, ki se prodaja na drobno in debelo, in racionalizacija.

Nadaljevanje prostovoljnega varčevanja s kupovanjem vojnih bonдов. Vojno-delavski odbor prepove zvišanje mezd.

Nadaljevanje prostovoljne mobilizacije moške in ženske delovne sile z izjemo za vojaško službo, kateri so podvrženi samo moški.

Roosevelt je uverjen, da so ti koraki potrebni za preprečitev inflacije, ker so se vsi dosedajni protinflacijski poskusi izjalovili. Cene življenjskim potrebščinam so poskočile za dvanajst odstotkov v zadnjih dvanajstih mesecih. Z zaposlitvijo nadaljnjih milijonov delavcev v vojnih industrijah se bo nakupovalna sila povečala, dočim se za zaloge blaga na tržiščih zmanjšale. Cene zdravil in nekaterih drugih potrebščin so v zadnjih mesecih poskočile do tristo odstotkov.

Zasega osiščnih patentov odrejena

Vsi bodo na razpolago zaveznikom

Washington, D. C., 22. apr.—Predsednik Roosevelt je odredil zasega vseh patentov, katere kontrolirajo osišče nevtalci, zavezniki ali pa ameriški državljani. Izvedba odredbe je bila poverjena L. T. Crowleyju, varuhju tuje lastnine.

Roosevelt je dejal, da se bodo vsi patenti rabili v ameriških vojnih naporih in to ne glede na tehnične in legalne ovire. Dalje je rekel, da bodo storjeni koraki, da ne bodo Nemci in Italijani nikdar več dobili kontrole nad patenti.

Uradni krogi trdijo, da bo čez 25,000 različnih patentov na razpolago ameriškim industrijam, ki so udeležene v proizvodnji bojne opreme. Vrednost teh se ceni na več milijard dolarjev.

Patenti se nanašajo na izdelovanje umetnega kavčuka, kuriva, živil in več vrst blaga. Patenti glede izdelovanje umetnega kavčuka, katere je posedovala Standard Oil Co., so bili že zaseženi. Ta kompanija je bila nedavno razgaljena kot zaveznica nemškega koncema Farbenindustrie. Da bo Roosevelt odredil zasega patentov, je bilo znano in valed tega ni akcija izkazala presenečenja.

Registracija moških prihodnji ponedeljek

Chicago, 22. apr.—Listine za registracije moških v starosti od 45. do 65. leta so bile razposlane nabornim uradom. Registracija se prične prihodnji ponedeljek, 27. aprila, v javnih šolah. Polkovnik Paul G. Armstrong, državni naborni direktor, je dejal, da se bo vsak lahko registriral v bližini svojega doma. Uradi bodo odprti od sedme ure zjutraj do devete zvečer. Pričakuje se, da se bo 474,553 moških v omenjeni starosti registriralo v čikaškem okraju. Prej je bilo pojasnjeno, da registriranci ne bodo pozvani v vojaško službo.

Visoki davki na profite korporacij in dohodke UNIJE PROTI "ZAMRZNEJ" MEZD

Washington, D. C., 22. apr.—Predsednik Roosevelt je sestavil najboljši drastičen protinflacijski program v zgodovini Amerike, ki bo predložil kongresu prihodnji ponedeljek. Program bo morda revidiran pred predložitvijo, toda glavne točke ostanejo.

Program določa 99-odstotni davek na vse profite korporacij, ki znašajo več kot šest odstotkov, toda tudi ti so podvrženi normalnemu obdavčenju.

Omejitev dohodkov posameznikov na \$25,000 do \$50,000, ostali pa gredo vladi.

Postavitev stropa nad cenami blaga, ki se prodaja na drobno in debelo, in racionalizacija.

Nadaljevanje prostovoljnega varčevanja s kupovanjem vojnih bonдов. Vojno-delavski odbor prepove zvišanje mezd.

Nadaljevanje prostovoljne mobilizacije moške in ženske delovne sile z izjemo za vojaško službo, kateri so podvrženi samo moški.

Roosevelt je uverjen, da so ti koraki potrebni za preprečitev inflacije, ker so se vsi dosedajni protinflacijski poskusi izjalovili. Cene življenjskim potrebščinam so poskočile za dvanajst odstotkov v zadnjih dvanajstih mesecih. Z zaposlitvijo nadaljnjih milijonov delavcev v vojnih industrijah se bo nakupovalna sila povečala, dočim se za zaloge blaga na tržiščih zmanjšale. Cene zdravil in nekaterih drugih potrebščin so v zadnjih mesecih poskočile do tristo odstotkov.

Predsednik je študiral inflacijski problem več mesecev. Predloženih je bilo več programov in vsi so bili temeljito revidirani. Predlogi glede "zamrznjenja" mezd so izzvali veliko opozicijo pri voditeljih unij Ameriške delavske federacije in Kongresa industrijskih organizacij. Roosevelt je zavzel stališče, da mora Amerika mobilizirati vsa razpoložljiva sredstva za zmago v tej vojni, toda ta naj se izvede s prostovoljno kooperacijo.

Predlagani 99-odstotni davek na profite korporacij je odgovor zahtevam javnosti in kongresa, da ta vojna ne sme ustvariti milijonarjev. Končna odločitev glede omejitve dohodkov posameznikov na \$25,000 do \$50,000 še ni padla. Vprašanje je, ali naj omejitve velja za čisti dohodek ali splošen pred naložitvijo davka.

Senator Thomas, demokrat iz Utaha in načelnik delavskega odseka, je priporočil raztegnitev protistavkovnega dogovora med vlado, unijami in delodajalci in vključitev provizije "elastičnega stropa" nad mezdami. On je dejal, da bi stabilizacija mezd na zadostni podlagi pripomogla k ustavitvi agitacije za odpravo štirideseturnega delovnega tedna v vojnih industrijah, plače in pol za čezurno delo in preklic delavskih zakonov.

Parnik pripeljal souvažne tujece v San Francisco

San Francisco, Cal., 22. apr.—Ameriški parnik je pripeljal 525 sovražnih tujcev, katere je pobral v lukah južnoameriških republik v San Franciscu. I. L. Wixon, imigracijski komisar, ni hotel povedati, ali so med tuje nemški, italijanski in japonski diplomatje. Po prihodu so tuje pod strogo imigracijskih uradnikov in federalnih detektivov zasledil vlak, ki jih je odpeljal v internacijsko taborišče.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto. \$3.00 za pol leta. \$1.50 za štiri leta; za Chicago in Ciceo \$7.50 za celo leto. \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year. Chicago and Ciceo \$7.50 per year. foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarodnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

To in ono iz Detroita

Detroit.—Z mojim zadnjim dopisom sem se nekaterim tako zamerila, da sem se v duhu že videla, kako bom poveljana v smoli in perju ali pa visela na kakšnem brezovnem drogu. Nekateri so rekli, da jih najbolj jezi to, ker sem rekla, da so vsi Stajerci s Hitlerjem. Tem ljudem bi priporočala, naj še enkrat prečitajo tisti dopis in bodo videli, da ga niso pravilno čitali niti ne razumeli. Možno je tudi, da kdo neče razumeti.

Jaz sem le zapisala, kar mi je nekdo rekel, in sicer: "Ti nisi Stajerka—Stajerci vsi držijo s Hitlerjem." Moj odgovor je bil, da mogoče tisti, ki so tukaj, ne pa oni Stajerci, ki so pod Hitlerjevo peto. Sicer so se tisti jezili, katere je zadelo. Ljudem bi svetovala, naj dobro prečitajo predno se razjeze, kar tudi za zdravje ni dobro. Sicer se mi pa zdi nespametno, ker se imenujemo Stajerce, Kranjce itd., ker teh že davno ni. Vsaj po zadnji vojni ni bilo več Stajerske ne Kranjske, marveč le Dravska banovina ali Slovenija.

Naj mi sestra Gorup oprosti, ker bom nekoliko popravila njeno poročilo. Med drugimi darovalci za Rdeči križ je zapisala, da je daroval \$10 gospodinjki klub Slovenskega narodnega doma. Pravilno bi se moralo glasiti—ženski osek Slovenskega narodnega doma. Gospodinjki klub imajo na zapadni strani pri Delavskem domu. Vsi drugi prispevki so bili nabrani večinoma na vzhodni strani.

To omenjam radi tega, ker mi je nekdo rekel na zapadni strani, da na vzhodni strani nismo še bili darovali za Rdeči križ. Pri pomnim naj to, da ni to vse, kar smo darovali. Tisti, ki delajo po tovarnah ali drugje, morajo tudi darovati za Rdeči križ—sploh so povsod kolekte. Ako človek ne sedi doma za pečko, mora biti vedno pripravljen na kakšno kolekto. Lahko tudi rečem, da Slovenci nismo zadnji, kadar gre za kakšno dobrodelno organizacijo ali pomoč. Priznati moram, da nekateri zelo radi kritizirajo to in ono, ko jih vprašajo za pomoč, ampak je le malo izjem, da bi popolnoma odrekli. To je dokaz, da smo Slovenci po večini dobrega srca in da radi darujemo.

Ampak vzrok, da se zopet oglašam, je to, da malo opišem pomen vseslovankega kongresa. Dne 15. marca se je vrnila konferenca vseh Slovanov v hotelu Book-Cadillac. Večina društev in drugih organizacij je poslala delegate. Tudi jaz sem bila zastopnica ženskega odseka SND—izvolile smo bile tri, toda sva se udeležili le jaz in Frances Gorup. Na tej konferenci so bile zastopane vse slovanke skupine, 12 po številu. In to strokovne organizacije, politične, verske, narodni domovi itd.

Vsi govorniki so poudarjali, da namen te organizacije je pomagati ameriški vladi do zmage v tej vojni. Pozvani smo bili vsi delegati, okrog 300, da smo prisegli zvestobo ameriški zastavi in obljubili, da bomo delovali le za ameriško zastavo in za nobeno drugo. To pomeni, da smo se zaobljubili, da bomo služili edino ameriški vladi in podpirali

njene napore za poraz osi. Sprejeli smo več resolucij, ki so bile poslane na različne strani—predsedniku Rooseveltu, generalu MacArthurju itd.

Kolikor je meni znano, sklicuje ta kongres ameriška vlada. (Vaše informacije so napačne: vlada ni ničesar sklicala! Ured.) In to iz razloga, kot nekateri trdijo, da dela v ameriških obrambnih industrijah 54% Slovanov oziroma njih potomcev in ker si vlada hoče zagotoviti lojalnost teh ljudi.

Vsi govorniki na omenjeni konferenci so tudi poudarjali, da moramo paziti na petokolonce, ker jih je baje precej med Slovani, ki drže s Hitlerjem in njegovo bando. Ne vem, koliko jih je med nami Slovenci. Je res, da radi kritizirajo to in ono, toda ne vem, če bi našla katerega, ki v resnici želi, da Amerika izgubi to vojno z demokracijo vred, kolikor jo še imamo.

Tisti, ki simpatizirajo s Hitlerjem, se zelo motijo, da bo boljše, ako Nemčija zmaga in z njo vred Japonska. Ti ljudje so tako kratke pameti, da nečejo videti, da smo v vojni in ni nobenega izhoda. Če mislijo, da je vseeno, če zmaga Amerika, v kateri živimo, ali Japonska, se motijo. Ne vedo ali pa se nečejo zavedati, da naši sinovi prelivajo kri za nas. Se dobe ljudje, ki bi radi zadržali vsako gibanje za pospešitev produkcije vojne opreme.

Mogoče bo kdo rekel, da se navdušujem za vojno. Naj povem, da je ni družine v Detroitu, ki bi toliko delala za mir kot sem jaz. Nagovorila sem sina, da je na roko napisal nad 80 pisem za razne organizacije, ki so bila poslana visokim vladnim uradnikom za mir, sploh povsod, kjer smo mislili, da je kaj pomena. Nabrala sem podpise za tako zvani Mothers Club, ki je deloval za mir. Mislim, da ni osebe, ki bi se več trudila za mir kot sem se jaz. Kljub temu sem dobila pod nos, da se navdušujem za vojno, ali da hočem vojno tisti, ki jo danes zagovarjamo. Zagovarjamo jo zato, ker jo moramo, ker smo bili napadeni, in sicer zavratno napadeni. Japonska je napadla Ameriko prav tako zavratno kot Rusijo leta 1905—tudi ponoči, ko so ljudje spali in brez vojne-napovedi.

Nekateri bi radi zvrnili na tiste, ki smo za to, da Združene države zmagajo. Ampak kdor misli, da je vseeno kdo zmaga, se globoko moti. Nekateri so tudi proti Rdečemu križu in nočejo nič slišati o kupovanju obrambnih bonдов. Seveda mislijo, da imajo prav. Če bi bili vsi takega mišljenja, kako naj pa vlada obleče in oboroži naše fante? Kaj mislite, da se lahko tepejo s palicami kot so se v primitivni človeški družbi? S takim orožjem bi ne prišli nikamor, pač pa bi jih Japonci vse od kraja poklali. Morajo imeti vsaj enako orožje kot ga ima sovražnik, in ta je že pokazal, kakšnega ima.

Tisti, ki so še v dremavici in ne vidijo, da smo v vojni, naj le pomislijo, kaj bi bilo, ako bi prišel Japonec sem. Tisti pa, ki odklonijo dar Rdečemu križu danes, ko je po svetu toliko ljudi brez doma, brez jela, bosi in nagnjeni—te ljudi pa res človek ne

ve, če imajo srce ali ne, in to posebno še tak, ki se mu prilično dobro godi. Mi se tukaj debelimo, med tem ko milijone in milijone ljudi lakote umira po svetu, dasi ne po naši krivdi kakor ne po svoji.

Naj nikdo ne misli, da se za vojno navdušujem. Nisem taka, kot so nekateri, da bi se mogla navduševati za vojno. Sama sem jih slišala, ko so rekli: "Naj bo le vojna, bomo pa dobro delali..." Pri meni ni tako, moj mož zato nič več ne dela, a sinove mi bodo pa vtaknili v vojaško suknjo; eden je že pri vojakih, eden pa čaka na poziv. V starem kraju imam veliko sorodnikov, med njimi sedem polbratov in šest polsester, o katerih nič ne vem. Že prej so bili tam tako revni, kaj šele sedaj, ko jim tisti nacifašistični volkovi vse požro. Nemaokrat sem se že razjokala radi teh revežev. Sedaj pa moram dati še lastne sinove.

So ljudje, ki vidijo in dolže za vse to le Anglijo, nikdar jih pa ne boš slišal, da bi kaj rekli čez Hitlerja in njegovo bando. Ne vem, odkod izvira to, da nekateri tako radi trdijo, da bo Anglija napadla Združene države po tej vojni. Izgleda kot da malašč sejejo sovražstvo do Anglije. Ne pozabite, da se je po padcu Francije Anglija nad leto dni sama borila proti osi in junaško odbijala strahovite zračne napade Nemčije. Danes je naša zaveznica in če ona izgubi, bomo tudi mi in gorje Rusiji in jugoslovanskim četnikom.

Danes smo v vojni in sta samo dve poti: ali zmagamo ali podležemo, srednje poti ni.

H koncu naj se povrnem še k prej omenjeni konferenci od 15. marca, ki je bila le priprava za vseslovanški kongres, ki se vrši 25. in 26. aprila v Detroitu. Zborovanje bo v Masonic Temple, zvečer bo banket, 26. bo pa shod v State Fair Coliseum. Vsi Slovenci in drugi Slovani so vabljeni na ta shod kakor tudi na banket. Za ljudi izven Detroita se priporoča hotel Book-Cadillac. Soba za enega stane \$3.30, za dva ali več po \$2.25. Ta hotel, ki je eden najboljših v mestu, je dal do sedaj vse sobe in dvorane brezplačno.

K. Krainc

Človek—brutalnej

Fosteria, Tex.—Ni mi mogoče misliti, še manj pa pisati, da so pred nami dnevi veselja in radosti. In to niti v sedanjem času, ko je zopet prišla zaželjena pomlad in z njo gorki dnevi, ko je zopet veselje, ko slišiš ptice, kako veselo živgolijo na košati jablani in ti naznanjajo veselje vigred. Tudi hrushka se ponosno šopiri in brsti nežnega bellega cvetja, da ti kinča tvoj in moj dom samo zato, da bi ti, človek, pozabil na srd in sovražstvo, ki ga gojiš, bodisi na ukaz ali po lastni volji do svojega brata, namesto da bi bil dober z njim kot je dobra s teboj vesela pomlad. In so nadaljevala drevesa in rastline:

Ampak ti, človek, si krut in sovražen svojem lastnemu bratu. Me rastline in drevesa delamo in ti doprinašamo sad, da zadostuje za vsa tvoja obitelj. In delamo skupno v najlepši slogi, da tebi, človek, naredimo v resnici raj na zemlji, da bi užival mir in ljubezen, radost in veselje... A ti si si krut, nevoščljiv; nisi zadovoljen z dobrotami, ki ti jih doprinašamo me rastline in drevesa, ki imamo istotako življenje kot ti. Ampak ti, člo-

vek, hočeš tudi kri svojega brata, sestre, očeta, matere. Nič te ne gane, ko vidiš, kako krvavi srce materi, izvoljenki, ko vidi svoje najdražje, mogoče zadnjikrat, odhajati na morišče, moriti brat brata, da se izpolni tvoj ukaz in kruta želja.

Vso moč svoje sile hočeš strniti skupaj, ti kruti človek, samo zato, da uničiš svoj in njegov lastni dom... Podjarmil in ukrotil si morje, ga prisilil, da te čisti pred mrkimi valovi, ali to ti ni dovolj: zdaj na njem pričakuješ svoje žrtev, da pošlješ lastnega brata v mizle valove... Prisilil si srak, da ti z bliskovito naglico donaja novice o bratomorstvu na bojnih poljanah, kako kruti človek mori človeka—na suhem, na morju, v zraku; kako donajaš smrtonosne bombe obkokujočim materam in detetom v naročje, pa žalujejo izvoljenki, ki je še nedavno pričakovala dneva veselja, ko bosta s fantom stopila v zakon in postala mož in žena. Vse to si ti, kruti človek, preprečil in izpremenil veselje v žalost in trpljenje, in sicer samo zato, da se izpolni ukaz: "Ubijaj!". Samo zato—na ukaz—moriš in uničuješ svoj dom in spreminjaš v kup razvalin velika mesta, ki so bila ponos meni in tebi. In ko pride zopet čas miru—do tega mora priti prej ali slej—boš pa zopet zahteval od matere in osamljenih izvoljenk, da kričijo na ves glas s teboj na čelu: "Slava junakom! Zmaga je naša!"

In kdaj bo ta zmaga? Kje je modrijan, ki bi mogel to povedati? In sploh to ni nobena zmaga—je samo odmor za deset ali nekaj več let, da se človek zopet pripravi s popolnejšim in smrtonosnejšim morilnim orožjem in zopet bo zapela smrtna pesem: "Ubijaj!". In milijone nedolžnih bo zopet pogranih na morišče na ukaz krutega človeka pod krinko "življenjskega prostora", demokratizma in svobode...

Že danes, ko se milijoni nedolžnih more in napadajo nedolžnega po ukazu "vrijega" od tebe, ko je na vseh kontinentih Zemlje ena samcata vojna vihra in komaj začetek strašnega klanja—že danes gladijo pot v drugo, še strašnejšo moritev. Ne kje gotovi ljudje snujejo za VELIKO Jugoslavijo—"demokracijsko monarhijo"! Smelo rečem, da seme, ki ga sejejo, ni potratna časa...

Zato pa, rojak, ti in jaz sva prišla od neke v to deželo. Ko sva se spoznala z ustavo in zakoni te dežele, sva zaprosila, da postaneva državljana Amerike in se odpovedala za dejanjem in v mislih državci, ki ni imela kruha, da bi te nasitila, ampak imela je puške in topove, da umoriš svojega brata. Zato bodi na strani dežele, ki te je z veseljem sprejela pod svojo streho. In kadar ji preti nevarnost, je tvoja dolžnost, da ji nudiš vso pomoč, kar si tudi slovanec obljubil. Na vse drugo pa pozabimo, ako v resnici hočeš biti vreden državljan velike republike.

In ako hočeš igrati usmiljenega Samaritana, da hočeš pomagati sirotam, prizadetim od vojne, trpečim glad in pomanjkanje, obrni se do Ameriškega rdečega križa, ki ima polno moč, da razdeli tvoj dar med najbednejše med bednimi in ne glede, ali je to beda grških ali slovenskih ali srbskih mater in otrok. Le tak človek je v resnici usmiljen. Zato le imej zaupanje v Rdeči križ, da bo s tvojim darilom otiiral solze bednih, lačnih in zatiranih.

Kar se tiče ministra pregnanske vlade v naši ameriški državi, pa recimo: Dobrodošel kot Slovenec. Raduj se med nami, dokler divja grozota vojne. Po vojni boš gotovo poklican na odgovorno mesto in mi ti priporočamo, da ne pozabiš izreka Prešerna: "Slovan na plan..." In to ne samo Srb, Slovenec in Hrvat, marveč tudi Rus in drugi Slovani—vsi pod eno streho, ki ne bo slamnata, marveč iz jekla. Le kadar se združimo vsi Slovani v eno skupino in kadar človek res postane ČLOVEK, ki bo spoštoval svojega brata in mu raje storil dobro kot slabo; le kadar bo prenehalo izkoriščanje človeka po človeku in kadar se bodo vsi narodi zgnili v bratsko družbo narodov, šele takrat bomo rekli: Mir ljudem na zemlji—

John Yartz.

Proglas združenja jugoslovanskih Američanov

New York.—V zgodovini veštva pridejo časi, v katerih so meseci in leta važnejša za dočnost naroda, kakor stoletja drugih zgodovinskih epohah, v takih časih je odgovornost kega naroda in vsakega pokača neizmerno velika. Od zavisi njihova lastna sodba sodba človeštva.

Danes doživljamo tako zgodovinsko dobo. Danes je vsa v velikanski borbi: na eni strani svoboda in bratstvo, napredna socialna pravica—na drugi nacionalno suženstvo, tiranstvo in teptanje vseh človeških pravic.

Na strani ropa in tiranije sile osi. Na strani sile osi. Na strani sile osi.

Na drugi strani so vsi svobodni narodi. Na ti strani v teški borbi tudi naša ve-domovina—Združene države ameriške.

V tem boju je vsak Američan dolžan dati vse svoje močvarstvo in zmago svoje domovine. In s tem bojem moramo med prvimi mi, Američani, zagotoviti slovenskega pokača. Za to imo važne razloge.

Nas veže ne samo dolžnost pram naši domovini Ameriki, go vsa naša zgodovina, naša dediščina in naši spomini. To nalagajo interesi naroda, iz krega smo, ki vodi danes krvavoobodilno borbo proti našim skupnim sovražnikom. To je veleva tradicija in spomin nas vežeza z vsemi slovenskimi narodi: ti so danes pod vrom ruskega naroda v junborbi proti sovražnikom naše domovine, velike demokratske amerike.

Zato se mi združujemo z menom:

da na temelju teh principov združimo vse izseljene Jugovane: Srbe, Hrvate in Slovence da združimo očistimo svoje in dokažemo svetu, da stoji goslovani složno in odločno boju proti sovražnikom demokracije: fašizmu in nacizmu; vrst;

da z vsemi silami pomagamo pri obrambi in boju naše domovine Amerike, dokler ne zmagamo;

da pomagamo vsem organizacijam in podpremo vse akcije, katere imajo namen pomagati braniti našo domovino in za pomoč vsem našim zaveznicam;

da svojem pomagamo v svobodo vseh južnih Slovanov izpod jarma paših sovražnikov, zaeno proglašamo, da dajna rešitev za Jugoslovane slogi, edinstvu in skupni borosti;

da kot Američani slovenskega pokača doprinesemo čim več poznavanje in razumevanje vseh velikih svetov, kateri danes borita skupno za budočnost človeštva—to je, ki riska in slovenskega sveta ta namen hočemo sodelovati tesnem stiku z ostalimi bratstvi slovenskega pokača.

Smatramo, da moremo edinstvo skupnim, složnim delovanjem tegniti za aktivno delo vsakega, ki so danes neaktivni in organizirani. Tako bomo pomagali pri izvrševanju slogi, katere so danes pred kratskim svetom.

Na podlagi teh principov se združili mi, Američani slovenskega pokača, predniki petdesetih naših organizacij iz New Yorka in okolice 15. februarja 1942 in smo lili svoj skupni Centralni odbor. Vabimo ostale brate v Združenih državah, da po svojim stvih skličejo konferenco krajevnih ali okrajnih organizacij in da zbera na njih sk Centralni odbor v namen stvenega patriotskega dela.

Prezidij: Frank Keris. Klavir: Marčić. Pavao Perić. Tajništvo: Srdja Prica. Pom. tajnik: Anton Zubić. Blagajništvo: Marie Pillur. Odbor: Lazar Bačić. Mary B. Nedjeljsko Bulut. Ivan Venka. Anton Cvetković. ton Ivančić. Sime Jurešić. ry M. Justiz. Mato Kucer. zo Markov. Jovan Mui. Danica Nikčević. Anton Št. Mary Vidušić. Mihajlo V. vić.

Tajniški naslov: SRDJA PRICA, 351 W. 17th St., New York City.—Tel.: CHelsea 2-4000. (Dalje na 2. strani)

Vprašanje bodočega miru

Obožovane sile Združenih narodov morajo v tej vojni uničiti bojno mašino totalitarnega osi. Čigar cilj je zaslužjenje ljudstev vsega sveta pod nacifašistično diktaturo.

Ameriško ljudstvo pa mora letos odločiti z glasovnico, kaj naj bo namesto nacifašističnega zaslužjenja—kakšen bo bodoči mir v glavnih oblikah.

Da bo Amerika imela glavno besedo pri tem odločanju, ne sme biti nobenega dvoma. Amerika danes zalaga ves svet, ki je na njeni strani, z najboljšim bojnim materialom in z vojaštvom na suhem, moštvom na bojnih ladjah in z letalci v zraku—z vsem, kar premore. Za Anglijo, Rusijo in Kitajsko ni upanja na zmago brez ameriške pomoči. Zato pa bo po vsej pravici pripadala Ameriki glavna beseda glede bodočega miru.

Od Amerike bo torej odvisno, če bo bodoči mir res demokratičen, pravičen in pošten—kolikor je to danes človeško mogoče—in če bo ta mir tudi trajen, trajno zjamen z novo organizacijo sveta—ali če bo skrpučalo, kaos in seme za novo in še večjo in še hujšo vojno v bližnji bodočnosti, re.imo čez dvajset let.

Današnjemu vodstvu Združenih držav smemo zaupati, da se zavzame za demokratičen, pravičen in pošten mir; predsedniku Rooseveltu in njegovim sodelavcem smemo zaupati, da bodo napeli vse sile za ustanovitev nove organizacije sveta, in sicer takšne organizacije, katere bo v stanju obdržati trajni mir.

Ampak predsednik Roosevelt in njegova administracija ne moreta ničesar storiti brez kongresa. Ako je večina kongresa nasprotna predsedniku, ima predsednik zvezane roke. To pomeni, da je administracija brez moči in vlada pride v zastoj; ne more nikamor.

Posebne važnosti pa je senatna zbornica pri sklepanju miru. Na podlagi ameriške ustave ima senat oblast, da odobri ali zavrne vsako mirovno pogodbo. Senat je ratifikacijska oblast, ki ima zadnjo besedo o vsaki mirovni pogodbi.

Znano je, kaj se je zgodilo med zadnjo vojno. Leta 1918 so bile kongresne volitve in republikanski izolacionisti so dobili večino v obema zbornicama. Rezultat je bil, da je republikanska večina v senatu zavrgla mirovno pogodbo, katere je vsebovala vstop Združenih držav v Ligo narodov, ki je bila sprejeta na mirovni konferenci po zaslugi predsednika Wilsona. Republikanski izolacionisti niso hoteli ničesar slišati o kakšni Ligi narodov ali o kakšnem sodelovanju Amerike v svetovni organizaciji za ohrano miru. Posledica je bila, da je Amerika ostala zunaj Lige in z Nemčijo je sklenila separaten mir. Velika možnost je, da današnje svetovne vojne ne bi bilo, če bi bila Amerika ves čas aktivna v Ligi narodov in bi bila držala nekakšno ravnotežje v svetovni politiki.

To je bila bridka izkušnja za Ameriko. Pred prvo svetovno vojno je Anglija držala ravnotežje, med zadnjo vojno pa je to ravnotežje skrahiralo—padlo je Ameriki v roke, Amerika ga je pa kratkoma vrgla od sebe. Rezultat? Druga svetovna vojna!

Ali se naj zgodovina ponovi? Ali naj ameriško ljudstvo še enkrat ustrelj strašanskega kozla in si nakopije še eno vojno na glavo? Ameriško ljudstvo mora letos odgovoriti na gornji dve vprašanji z glasovnico v roki—letos, ko bo volilo kongresnike in eno tretjino senatorjev.

Letošnje volitve so važne, morda najvažnejše v vsej zgodovini Združenih držav, kajti letošnje volitve kongresnikov in senatorjev bodo odločile, kakšen bo bodoči mir za Ameriko in za ves svet.

Odločno besedo imajo ameriški volilci, ki letos izvolijo kongresnike in senatorje, ki bodo imeli zadnjo besedo o bodoči mirovni pogodbi.

Če bodo ameriški volilci letos izvolili v nižjo kongresno zbornico in senat v večini dobre branitelje demokracije, ki bodo stali ob strani predsednika Roosevelta in podprli njegov demokratični mirovni program, tedaj bodo odločili, da Amerika z ostalim svetom vred dobi trajni mir, ki bo slonel na svetovni zvezi demokratičnih dežel z mednarodno mirovno stražo.

Apo pa bodo ameriški volilci letos izvolili v nižjo kongresno zbornico in senat večinoma politične izolacioniste in ekonomsko-socialne burbonce, kakor so to storili tik pred koncem zadnje vojne, ki bodo nasprotovali Rooseveltovemu demokratičnemu mirovni programu in zavrgli kooperacijo Amerike v svetovni zvezi, katere edino more zajamčiti trajni mir—tedaj bodo odločili, da se prej ali slej vrši nova svetovna vojna, ki bo še hujša kot je sedanja.

Odvano je od ameriških volilcev, ali se zgodi prvo ali drugo. Kakor bodo volili, tako bo. Nihče se ne bo mogel izgovarjati, da ni vedel—brihe, kdor ni popolnoma slep in gluhi in nem—nihče, kdor ima zdrave oči in zdrava ušesa.

Anglija je odložila svoje volitve do konca vojne in Rusija ne bo volila, ker nima demokracije. Amerika je edina, katere voli med vojno kakor v mirnem času in lahko izpremeni svojo vlado deloma vsake dve leti in popolnoma vsaka štiri leta. Zato pa na ameriških volilcih leži danes največja odgovornost za bodoči mir.

Zato pa je zelo potrebno, da si ameriški volilci to pomlad in čez poletje izbistrijo pamet, da si dobro ogledajo vse kandidate za kongresnika in senatorja od prvega do zadnjega in spoznajo—kdo je kdo.

Letos morajo biti ameriški volilci trezni, kakor še niso bili nikdar.

Kajti odgovornost, katero bodo nosili pred zgodovino za rezultat letošnjih kongresnih volitev, bo velikanska.

Avstralski topniški oddelček na straži ob obreju.

Vesti iz podjarmljene stare domovine

DR. MAČEK TEŽKO BOLAN V KUPINCU

London, 17. aprila (brzjav Jugoslovanskemu informacijskemu centru). — V zvezi z večeršnjim vestjo ameriške poročevalne družbe United Press o zastupljenju dr. Vladimira Mačka, predsednika hrvatske seljaške stranke in voditelja hrvatskega naroda, so jugoslovanski vladni krogi v Londonu prejeli sledeče podatke:

"Poročila, ki jih je dobila jugoslovanska vlada v Londonu trdijo, da je dr. Vladko Maček, predsednik hrvatske seljaške stranke, bil izpuščen iz internacije in da leži težko bolan na svojem posestvu v Kupincu. Vistne oblasti izvršujejo nad njim najstrožje nadzorstvo. Rodbina dr. Vladimira Mačka ne sme prihajati na obisk.

Mnoga poročila tudi trdijo, da so dr. Vladimira Mačka v času njegovega ujetništva počasi zastrupljali. Poročila, ki so prišla v London, zatrjujejo, da je razlog za novo divjaštvo nemških in vstajskih oblasti dejstvo, da skušajo odvrniti od sebe odgovornost za težko zdravstveno stanje dr. Mačka.

Hrvatski narod je divji sprčo tega najnovjšega zločina vstajne protinarodne vlade in njene zločinaškega voditelja Pavla.

intelektualcev, bolgarskih upornikov in Grkov, se visoki in plavooki general ustavlja združeni sili nemških, italijanskih in bolgarskih okupacijskih čet. Na njegovo glavo je razpisana nagrada 10,000,000 dinarjev, ki jo naciji ponujajo izdajalcu.

Neverjetni Draža, ki sedaj pripravlja poletno ofenzivo, je pred kratkim poslal v Washington vojno odposlanstvo na čelu s polkovnikom Dragutinom Savičem. Prišlo je prosit Združene države, naj pohite s pošiljanjem pomoči in materiala v Srbijo, če nočejo, da bi bil konec Mihajlovičeve borbe podoben Hoferjevemu.

(Newsweek, apr. 1942.)

Odgovor: pomladanska ofenziva

Zadnji tedn so naciji zagrozili, da bodo ustrelili 16,000 jugoslovanskih talcev, med njimi vse

Joseph P. Kennedy, bivši ameriški poslanik v Angliji.

sorodnike uporniških voditeljev, če se hrabri general Draža Mihajlovič in njegovih 100,000 četnikov ne uda v petih dneh. Z 20,000 milj obsegajočega "Otoka svobode", kjer se je general Mihajlovič boril dolge mesece in napadal nacistične divizije, je takoj prišel odgovor: pomladanska ofenziva proti preostali nemški diviziji in proti bolgarski vojski, ki je nadomestila prejšnjo.

(Time, st. 16, 1942.)

skih pobočjih, ko bomo imeli Veliko noč drugo leto...

Amerika je velika, prostrana, bogata dežela. Vojna se je začela za vas, malo jo še čutite. Mogoče — Bog da! — je ne boste nikdar hudo občutili. Gotovo pa nikdar tako hudo, kakor jo čutijo naši v Sloveniji. Kaj moremo storiti zanje? Veliko, rešiti jih moremo pogina. Ne samo njih. Saj smo mi vsi prišli z njihove zemlje. Rešiti jo moramo tudi zase. Ali časa ni veliko. Storitni moramo zdaj, hitro, storiti moramo vse, drugače bo prepozno. Nas je samo poldrugi milijon, naša deželica je majhna.

Ko gledam ameriške časopise, čitam o produkciji, o delovnih urah, o delavskih pravicah, ki so bile težko priborjene, zato jih bodo branili do zadnjega. Vojna jih jim ne sme vzeti proč. Ko prebiram z zmečkane papirje, ki so prišli iz Slovenije, so sami poboji, streljanje, zažiganje vasi. Vas Dražgoše je imela samo 444 prebivalcev, 80 hiš. Nemci so pozvali ljudi, naj gredo v hiše. Pa so se razkropili, ker so nekaj slutili. Začeli so metati zažigalne bombe, da je bila kmalu vsa vas v plamenih. Vse je pogorelo do tal, samo cerkev je ostala. Može so pobegnili v gore. Otroke so našli zmražene po gozdovih okoli vasi, kjer so tavali, dokler niso omagali; 82 žen so pripeljali v St. Vid nad Ljubljano, v taborišče. Od tam jih pošljejo v Nemčijo. Tam doma gre za golo življenje, tam se ne pogovarjajo o delovnih urah, o delavskih ali človeških pravicah!

Kdo more mirovati samo trenotek, kdo more uživati počitek, radosti narave, dobrote življenja, dokler se gode na svetu take stvari? "Srečen ni, kdor srečo uživa sam." Če je tako, je najboljšje pozabiti na samega sebe in misliti samo na one, ki potrebujejo naše pomoči, da se ohranijo pri življenju. Rusija ni mislila na delovne ure in delavske pravice, ko so bile njene vasi v nevarnosti. Najprej imajo vsi ljudje pravico do življenja, dokler ga jim ne vzame narava, dokler njihov čas ni dopolnjen. Potem šele pridejo pravice do počitka, do plače za delo v druge.

Slovenci na Gorenjskem pod Hitlerjem

(Nadaljevanje.)

Dne 7. avgusta je bil iz zasede na klanec pod novimi gospodarskimi poslopji na banovinski cesti Bled-Bohinj ustreljen Svetina Franc, plavalni mojster iz Mlinega. Dolžili so ga bili, da je Nemcem izdajal ubežnike.

Kolikar je znano, ni bilo radi tega umora nikakih posebnih posledic.

Dne 19. avgusta je spet poslovalo izredno sodišče in obsodilo na smrt 6 moških iz dravogradskega okraja, ki so bili takoj ustreljeni v Begunjah. Ni pa znano, za kateri posebni zločin so morali plačati s smrtjo. Bili so izmed talcev. O tem je izšel razglas:

"BEKANNTMACHUNG"

Posebno sodišče, postavljeno po šefu civilne uprave za Korosko in Kranjsko, je 19. avgusta obsodilo

NA SMRT ŠEST MOŠKIH.

Njihova imena so: 29-letni pomožni delavec Franc Štern iz Župne vasi pri Sp. Dravogradu, 29-letni urar Henrik Sagernik iz Župne vasi pri Sp. Dravogradu, 26-letni strojnik Jurij Mesaner iz Dobje vasi, 34-letni zidar Rafael Pavlin iz Humberka pri Prevaljih, 35-letni zidar Mihael Špacapan iz Polajna pri Prevaljih, 22-letni pomožni delavec Anton Jerič iz Humberka pri Prevaljih.

Obsojeni so bili radi pripravljanja sabotažnih dejanj, radi nošnje ropovedanega orožja in ker so razširjali komunistične letake.

Usmrtitev je bila nemudoma izvršena.

Kučera, nač. civilne uprave."

Dne 19. avgusta so ubili na Storišču 34-letnega Nemca, ravnatelja "Volksbanke" v Kranju. Ime mu je bilo Walter Hecker. Sum je padel na nekoga Milorada Stošiča, ki je bil med talci v Begunjah. Splošno mnenje med ljudmi je, da Stošič ni mogel biti udeležen pri umoru, ker je bil v Begunjah v zaporu že najmanj dva dni pred umorom. Kljub temu je bil obsojen in so ga v Kranju javno obesili. Radi tega so ljudje prepričani, da se je Stošič sam javil in vzel nase krivdo, da bi na ta način rešil deset drugih talcev gotove smrti. O Stošičevi obsodbi in smrti je izšel zopet razglas:

"BEKANNTMACHUNG"

Izredno sodišče, postavljeno od šefa civilne uprave za presojanje komunističnih nasilij, je obsodilo na smrt na večalnih dne 19. avgusta

MILORADA STOŠIČA,

nočnega čuvaja, stanujočega v Trziču.

Obsejanje se je danes izvršilo v Kranju javno. Stošič je bil član komunistične nasilne bande in je umoril nemškega državljana Walterja Heckerja.

Bled, 23. avgusta 1941. Kučera, nač. civilne uprave."

Dne 18. avgusta je bil na cesti med Trzinom in Črnučami iz zasede ustreljen 35-letni devljarski pomočnik Alojzij Majhenič.

Tri dni kasneje je bil ponoči z ročnimi granatami izvršen napad na Dobravi pri Kropi na cestarja Dežmana in neko Ropotarko. Dožili so ju bili, da sta ovajala ubežnike. Ropotarka je bila le laže ranjena in so jo odpeljali v bolnišnico na Golnik.

Dne 21. avgusta je bil ubit neki gostilničar v Dobu pri Domžalah.

Isti dan so ubežniki s strojnico napadli na cesti, ki vodi skozi gozd med Smednikom in Vikrcami, avto, ki sta se v njem vozila baron Lazarini in njegova žena. Napadalcu so mislili, da se pelje policijski komisar dr. Skalca. Baronica je bila težko ranjena in je kmalu potem umrla, dočim je baron odnesel le laže praske.

V osveto za te čine je bilo ustreljenih 10 ljudi, in sicer 22. avgusta. Te desetorice pa niso vzeli v Begunjah, ampak so jih brž nabrali med prebivalstvom kamniškega okraja. Pravijo, da so jih jemali kar od dela na polju ali na skednjih. Tako so šli od dela naravnost v smrt. Pet so

jih ustrelil pri Smedniku poleg ceste, kjer sta bila napadena baron in baronica. Drugih pet neke v Dobu, kjer je bil umorjen omenjeni gostilničar. Trupla so pustili viseti na kolih nekaj dni v svarilo drugim. Baron Lazarini se je na povratku z ženinoga pogreba peljal prav mimo viselih peterih trupel.

O tem je izšel naslednji oglas:

"KUNDMACHUNG"

V zadnjih dneh so komunistične strahovalne skupine ponovno nagradile trpljenja in nesreče nad miroljubno prebivalstvo. Tako so postale žrtve teh nahuj-skanih banditov ženske in otroci ter delavci in kmetje, ki so nič hudega sluteč opravljali svoje delo. Ti elementi sicer ne morejo resno motiti reda in varnosti v zasedenem ozemlju, vendar povzročajo mirnemu prebivalstvu neizrečeno veliko gorja.

Ne morem dopustiti, da bi se taki čini kar venomer vršili brez kazni. Zato je bilo danes ustreljenih po pet ljudi za zločin pri Smedniku in za onega v Dobu. Vsem desetim je bilo dokazano, da so se udeleževali nasilnih dejanj. Njihova imena so:

41-letni mlinarški pomočnik Franc Počnik iz Kamnika, 41-letni strojnik Janez Pregel iz Kamne Gorice, 46-letni pomožni delavec Stefan Gruden iz Stolnika(?), 41-letni Generož Sitar, pomožni delavec iz Jeranovega, 20-letni pečar Franc Šelek iz Bukovice, 20-letni livar Anton Jeglič iz Kamnika, 19-letni kmet Anton Orehek iz Moravč, 43-letni Janez Sušnik, delavec iz Jeranovega, 43-letni pomožni delavec Božidar Repič iz Kamnika, 27-letni ključavničar Franc Drošč iz Kamnika.

Z enako strogotostjo bomo tudi v prihodnje kaznovali vsako nasilje. Miroljubno prebivalstvo bo našlo obrambo, ki jo potrebuje. Kdor opazi karkoli, kar bi utegnulo pripomoči k odkritju pobjeta upornikov, mora nemudoma obvestiti najbližjo policijsko postojanko. Kdor bi to opustil ali na kakršen koli način podpiral teroristične bande, naj pričakuje najstrožje kazni.

Bled, 22. avgusta 1941. Kučera, nač. civilne uprave."

(Dalje prihodnjih)

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

Dodatek:

Ta proglaš je sprejela soglasno ljudska skupščina v nedeljo, dne 20. marca, na kateri je bilo nad tisoč ljudi. Nastopili so trije ministri jugoslovanske vlade in pa znani virtuozi Zlatko Balokovič. Govorili so tudi člani odbora. Za pokritje stroškov skupščine in za nadaljno delo se je nabralo \$400.

Bratje, New York je pokazal pot, zdaj je na vas, da mu sledite. V vsaki jugoslovanski naselbini skličite enake shode, sprejmite ta proglaš in sporočite nam. Ko bo več naselbin organiziranih, bomo sklicali veliki narodni svet, ki se bo podrobneje pečal z vsemi problemi našega naroda.

Čas je kratek, zato hitite. Leto je minilo, odkar je padla Jugoslavija, do danes nismo imeli nobenega večjega vzajemnega dela. In vendar je tako nujno, da delamo.

Dolgo smo čakali podobnega gibanja, misleč, da bo velika tragedija naše domovine odprla oči in glavo. A kaj smo dočakali? Tisti, ki bi imeli voditi narod, mislijo nase in na lastna korita. Iz grehov preteklosti kujejo svojo bodočnost, ne narodovo.

Narod jugoslovanski je zdrav. Devet desetih vseh je za skupnost, edinstvo in slog. Narod ve, da je minila doba majhnega človeka, majhnega podjetja in majhnega naroda. Na Balkanu imamo pet slovanskih vej: Srbe, Hrvate, Slovence, Bolgare in Macedonce. Vsi skupaj smo in moramo biti eno. In tudi bomo, če bo odločal—narod.

Resna je nevarnost za našo nedanjo domovino. Če narod sam ne prime v roke svoje usode, če si narod sam ne postavi teme-

ljev svoje bodočnosti, bomo izgubili vse.

Delajte, bratje, dokler je čas. Naša domovina je sicer Amerika, a nam ne more in ne sme biti vseeno, kako se godi tistim, s katerimi smo povezani s krvjo, tradicijo in jezikom. Ne čakajte na druge.

Skličite narod povsod v skupine, govorite z njim in dosegljivo ste tisto, kar smo dosegli mi v New Yorku: soglasno podporo vsemu, kar vodi južne Slovence in skupnost, edinstvo in složno, bratsko bodočnost.

Frank Kerša.

NB.—Zgorajnji "Proglaš" je tiskan v treh jezikih: v angleščini, srbo-hrvaščini in slovenščini. Pišite ponj, če ga potrebujete, ga dobite zastoj.

Tudi drobiž pojde v vojno

Vlada odvzame kositar in nikel iz danarnega drobiža, da napravi projektilne

Vlada ne opusti nobene prilike, da si zagotovi potrebne kovine za vojne svrhe in tako odvzame večji del kositra (tin) iz ameriškega centa (penny) in se pripravlja odvzeti tudi nikel iz petcentnega novca (nickel).

In ako se mora primanjkljaj bakra, cinka, kositra in nikla na drug način pokriti, bodo, kakor pravi buletin National Geographic Society, centi in nikli izginili iz cirkulacije, dokler zmagava v tej vojni ne bo dosežena.

S tem, da se odvzame večji del kositra iz centa, kateri normalno vsebuje 95 odstotkov bakra, 4 odstotke cinka in 1 odstotek kositra, se več kot 100,000 funtov kositra doda letos k naši zalogi kositra za vojno rabo. Novi "penny" bo vseboval baker, kot po navadi, več cinka, ali le drobec kositra.

Ni treba nikakega novega zakona, da se spremeni sestavina centa. Z "niklom" pa je drugače. Njegova kovinska vsebina je določena po zakonu kot tri četrtine bakra in ena četrtina nikla. Priglasje se zakonska sprememba, naj se vsebina spremeni v polovico bakra in polovico srebra z dovoljenjem pa, da se smejo nadomestiti druge kovine do 10 odstotkov težje, ako bo treba.

Ako se tak zakon sprejme, bo bodoči "nikel" imel čudno vrednost v naši lestvici denarnih vrednot, da bo po svoji sestavi ni več vredne, kakor desetcentni drobiž (dime). Vseboval bo več kot 33 "grains" srebra, dočim jih ima "dime" manj kot 35. To protislovje pa nima nikakega pomena, kajti kupna vrednost kovinega, kakor tudi papirnatega denarja, je odvisna od zaupanja v vlado in ne od svoje resnične notranje vrednosti.

"Nikel" predlagane kovinske sestavine bo po omenjenem buletinu do pličice podoben staremu, le da bo nekoliko rumenkast. Bo ravnotako za rabo za avtomatične mašine, za telefon in za vstop v podzemeljske železnice.

L. 1941 so denarne kovnice Združenih držav spravile v promet 300,000,000 niklov, vagajočih skupaj 1,740 ton. Pod predlaganim zakonom 870 ton srebra bi nadomestilo 435 ton bakra in 435 ton nikla v prvih 300,000,000 "niklih", ki bodo nakovani. Ta količina nikla—435 ton oziroma 870,000 funtov—je enaka eni četrtini normalne letne rabe te kovine za civilne potrebe. Za vojne svrhe je nikel prvenstvene važnosti, da se ojačajo in utrdijo jelekne zmesi, ki se rabijo za projektilne, oklope in druga oboroževalna sredstva.

Do sedaj ni bilo govora, da bi se spremenila sestavina srebrenega denarja od "dajma" navzgor. Ta poslednji vsebuje po zakonu 90 odstotkov srebra in 10 odstotkov bakra. Zlati denar ne ustvarja nikakega problema. Ta je bil zavržen stopljen, da postane del zlate rezerve Združenih držav v obliki zlatih palic.

Common Council—FLIB.

Pismo iz Londona

(Izvirno poročilo Prosveti.)

2. aprila 1942.

Danes je veliki četrtek, jutri bo veliki petek, potem bela sobota. Prišla bo velika nedelja tudi. To so dnevi, ki toliko pomenijo za naše v Sloveniji. Komaj je eno leto od tega, ko je prišla vsa nesreča nadnje. Koliko se je spremenilo v enem letu! Boljše bi bilo vprašati, kaj se ni spremenilo, lažje bi bilo povedati. Vemo, da je vse drugače, kakor je bilo, čeprav ne dobimo veliko vesti od tam. Od doma nisem več dobila pisma vse leto. Zadnje je bilo in ostalo ono, napisano v Ljubljani 27. marca 1941.

"Večraj smo bili še vsi obupani, danes je že boljše..." Bilo je oddano na pošti v Švici. Večkrat sem premišljevala, kdo ga je nesel tja. Majhne stvari se zde včasih, da imajo čudno usodo, skrivnost jih obdaja, posebno če jih hranimo z ljubeznijo kot spomin na drage. Pa sem prišla k kosilu lansko jesen. V družbi je bil mlad Anglež, ki je govoril o Ljubljani. Povedala sem mu, da imam mater in brata in sestro tam, da nisem že nič slišala o njih od onega zadnjega pisma, ki je bilo oddano na pošto v Švici ob prevratu. "O, to je pismo, ki sem ga jaz vzel iz Ljubljane in vi ste sestra..." Govoril mi je o sestrici in bratu. Bil je zadnji, ki jih je videl v Ljubljani in mi prinesel vesti o njih.

Nekaj le izvem iz nemške in italijanske Slovenije. Slika mogoče ni jasna. Ali nekaj močnih potez se ti zariše v spomin, da jih ni mogoče spregledati, ko prebiraš zmečkane papirje, ki ti govore o življenju v Sloveniji. Nemška in italijanska nasilnost, njihova vojska, je kakor ogromna, močna zver. Razteza se po vsej naši deželi, drži jo v kreppljih, da komaj diha. Življenje naše uboge deželice pa je kakor majhna ranjena živalica, ki noče umreti, brani se z vsemi štirimi. V odprt boj se ne more spustiti z velikanom. Mirnovati pa tudi ne more, preveč je že živeti v njej, udati se ne more in spriznati se s položajem, kakor je. Tako zbeži za vogel, se skriva za goro, da skoči in ugrizne, ko zver tega ne pričakuje. Drago mora plačati za svoj pogum. Zver se zbuđi, udarj s svojimi krepplji in ma-la živalica krvavi desetkrat hujše, kakor je krvavel velikan, ko je bil napaden.

Za enega nemškega ali italijanskega vojaka je ubitih deset Slovencev. Zadnja poročila pravijo, da so 3. januarja Nemci v Mariboru ustrelili 40 slovenskih talcev. Isti dan je bilo ustreljenih v Dragi pri Begunjah 36 Slovencev. "Žrtve so si same morale izkoptati grobove in postaviti kole, ki so jih nanje potem privezali. Kri ustreljenih je pritekla po srežu iz Drage prav do Begunj." Samo poldrugi milijon nas je vseh Slovencev. Naša kri teče po gorenjskih pobočjih iz ene vasi v drugo. Saj je skoraj, kakor v turških časih, ko je tekla pri Belgradu kri, "da bi gnala mlinske kamne tri..."

Turške boje smo preživeli in se ohranili, kmečke punte smo preživeli in se ohranili. Bomo preživeli ta boj? Strojnice streljajo hitreje, kakor so stari topovi. Vlaki vozijo naše družine v Srbijo, zadnje čase na Poljsko in v Nemčijo, v Šlezijo. Prišlo je pismo iz nemške Šlezije: "Draga Tončka, ne morem ti dovolj povedati o svoji veliki žalosti... Tako smo delali trdo, zdaj pa nimamo ničesar, niti hrane, niti pravice. Pravijo, da se ne bomo nikdar več vrnili domov. Do pomladi bomo ostali v taborišču, pravijo. Mlada bodo poslali ven na delo, mi pa si bomo izjokali svoje oči iz glave, ker bomo morali stradati, ko pa ne moremo več delati. Velika nesreča je prišla nad nas, nikdar več se ne bomo videli..."

Nikdar več se ne bomo videli! Vidite, prej ni bilo tega. Ni bilo mogoča. Zato je imel prej majhen narod možnosti, da preživi. Pravijo, da ni mogoče zatreči tako lahko vsega naroda, če je zaveden. Kdo ve, kdo pa je šel do zdaj na delo s tako temeljitostjo, s takimi modernimi sredstvi kot to delajo Nemci in za njimi Italijani?

Zavedni so naši ljudje. Tega se ni treba bati. Vsa poročila pravijo, kako odločna je narodna zavest. Nevarnost je, da so preveč odločni, da se borijo s premalo previdnosti proti taki ogromni nadmoči. Mladi so, z glavo hočejo skozi zid. Vse bo dobro, samo če ne bo trajalo predolgo. Od tega zavisi vse. Komaj je eno leto, odkar je prišla "velika nesreča" nadnje. In koliko je že preteklo naše krvi! Koliko naših družin je bilo preseljenih, "da se ne vidimo nikdar več!" Še eno leto, koliko naše krvi bo že preteklo po goren-

Mati držala hčeri v verigah

Denver, Colo., 22. apr.—Mae Adams, stara 65 let, je priznala policiji, da je držala dve hčeri uklenjeni v verigah v svoji hiši, ker sta mentalno neuravnovešeni in se je bala, da bi naredili škodo sosedom. Ena je bila priklenjena dvajset let, odkar je absolvirala srednje šolo l. 1922. Sestry Amy in Verna Adams je osvobodila policija večraj, ki je bila pozvana po sosedih v hišo, ko je Amy skočila skozi okno in obvisela na verigi.

Kongresnik zahteva akcijo proti Bridgesu

Washington, D. C., 22. apr.—Kongresnik Leland M. Ford, republikanec iz Californije, je zahteval akcijo proti Harryju Bridgesu, voditelju unij CIO na zapadu, zaeno pa ga je obdolžil puntarskih govorov in izdajstva. Bridges je bil rojen v Avstraliji in ni ameriški državljan.

Diskuzija o zaposlitvi zamorcev v vojnih industrijah. Od leve na desno: Ferdinand Smith, član eksekutivnega odbora Splošne mornarske unije; Earl B. Dickerson, članski mestni odbornik in Donald M. Nelson, načelnik federalnega produkcijskega odbora.

Ze leto dr. ustvarja v divjih planinah Srbije general Draža Mihajlovič, častnika, vredna da bi jih opasal Homer. S svojo pismeno "vasko svobode", ki jo seštevajo 100,000 jugoslovanskih četnikov in skupina židovskih

Washington, 17. aprila (JIC).—Na hladnih in vetrovnih poljanah Škotske se pripravljajo nove težave za Hitlerja. Tam se vadijo jugoslovanske in poljske čete padobrancev.

Diplomatski krogi v Washingtonu so dobili poročilo, da se poljska in jugoslovanska mladina pripravljata za prevzem vodstva gibanja "pete kolone" proti Hitlerju.

Kneška dne, ko bo prišel prvi čas, se bodo ti mladeniči spuščali iz zraka in povedli v napad tiste, ki se upirajo roparjem in izralcem v njihovi domovini. V naprej bodo vedeli za moč narodne vojske, ki jo bodo vodili in s seboj bodo imeli strojnice, mitraljeze in dovolj streliva, da jim ga bodo zmetali s padali.

Novi četniški borbe

London, 17. aprila (AP).—Predstavniki jugoslovanske vlade je danes izjavil, da se vodijo ostre borbe med četniškimi oddelki generala Draže Mihajloviča in nemškimi četami in bližini Sarajeva in v Črni gori. Čete rodoljubov so onemogočile uporabljanje železniške proge Bileče-Nikiš. Obseg borb je najbolj razviden iz dejstva, da nekava vest, ki jo je priobčil tisk pod nadzorstvom Nemcev, pravi, da je bilo ubitih 800 Srbov, a dve sto je bilo ujetih in pozneje ubitih. Iz teh vesti tudi sledi, da sta padla dva nemška častnika in 67 nemških vojakov v teh borbah; 20 Nemcev je bilo ranjenih.

Smrt profesorja Milana Rešetarja

Beograjski in zagrebški časopisi prinašajo vest o smrti znamenitega in uglednega slavista in filologa, prof. Milana Rešetarja, komentatorja "Gorskega Vijenca" in zgodovinarja srednjeveškega Dubrovnika.

Prof. Milan Rešetar je umrl v iznemakstvu, kjer je živel zadnja leta. Izdihnil je v starosti 82 let.

Neustrašni Draža

Leta 1869 se je neki tirolski gostilničar Andreas Hofer po imenu boril s peščico svojih rojakov proti Napoleonovi invaziji armat, ki so jo sestavljali Francozi, Bavarci in Italijani. Slabo spremljen in z nagrado, zapušeno na svojo glavo, je bil hrvatski junak premagan šele, ko ga je avstrijski cesar Franc II. leta 1810 so ga ujeli in ga s Napoleonovim ukazom v Mantovi ustrelili.

